

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Г. ПОНОМАРЬОВА
 2019 року

ПОЛОЖЕННЯ
про розроблення та оформлення освітньо-професійної програми
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Вченої ради
(протокол № 1 від 30.09. 2019 р.)

Харків, 2019

ЗМІСТ

ЗМІСТ.....	2
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
1.1. Нормативна база розробки освітньо-професійних програм.....	3
1.2. Глосарій.....	3
2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ	10
2.1. Вимоги до проектної групи з розробки освітньо-професійних програм	12
2.2. Порядок впровадження освітньо-професійних програм.....	13
2.3. Оновлення та модернізація освітньо-професійних програм	13
2.4. Вимоги до започаткування та акредитації освітньо-професійних програм ..	15
3. ОФОРМЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ.....	18
3.1. Титульний аркуш	18
3.2. Лист погодження.....	19
3.3. Зміст.....	19
3.4. Преамбула.....	19
3.5. Загальна характеристика	20
3.6. Обсяг кредитів ЄКТС	22
3.7. Перелік компетентностей випускника.....	22
3.8. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання.....	23
3.9. Форми атестації здобувачів вищої освіти	24
3.10. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.....	26
3.11. Вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).....	26
3.12. Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо- професійна програма	26
3.13. Пояснювальна записка до освітньо-професійної програми	27
3.14. Опис освітньо-професійної програми.....	28
ДОДАТКИ.....	31

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Нормативна база розробки освітньо-професійних програм

1.1.1 Положення про розроблення та оформлення освітньо-професійної програми Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (далі - Положення) визначає систему розроблення, затвердження, реалізації, моніторингу та перегляду освітньо-професійних програм незалежно від форми навчання (очна, заочна) в Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (далі - Академія);

1.1.2 Положення розроблено відповідно до:

- Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-УШ;
- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-УП;
- Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 №848-VIII;
- Закону України «Про систему професійних кваліфікацій» від 01.10.2012 №5301-УІ;
- Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 №1187;
- Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341;
- Положення про організацію освітнього процесу в Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, затвердженого Вченою радою КЗ «ХГПА» протокол № 1 від 30.08.2018;
- Листа Міністерства освіти і науки України від 05.06.2018 № 1/9-377 «Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм».
- Листа Міністерства освіти і науки України від 28.04.2017 №1/9-239.

1.1.3 Дія цього Положення поширюється на всі відокремлені структурні підрозділи Академії.

1.2. Глосарій

У цьому Положенні терміни та скорочення вживаються в такому значенні:

Академічна мобільність (Academic mobility): можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі/закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Академічний ступінь (Academic degree): освітня кваліфікація, що присуджується вищим навчальним закладом/закладом вищої освіти за результатами успішного виконання освітньої програми з вищої освіти (наприклад, ступінь бакалавра, ступінь магістра, ступінь доктора філософії).

Акредитація (Accreditation): оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності вищого навчального закладу/закладу вищої освіти за цією програмою на предмет:

- відповідності стандарту вищої освіти;
- спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання;
- досягнення заявлених у програмі результатів навчання.

Атестація (Assessment/Attestation): встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Аудиторні години (Class/contact hours): години, які витрачаються здобувачем вищої освіти і викладачем на аудиторні навчальні заняття.

Бакалавр (Bachelor, first cycle degree): освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти, який відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій України, та присуджується вищим навчальним закладом/закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми.

Група забезпечення спеціальності - група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої та фахової передвищої освіти, післядипломної освіти для осіб з вищою освітою та осіб з освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, ЄКТС (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS): система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання; навантаження обліковується у кредитах ЄКТС. В ЄКТС навантаженню одного навчального року за денною формою відповідають 60 кредитів.

Загальні компетентності (Generic competences): компетентності, які формуються у здобувача вищої освіти в процесі навчання за даною освітньою

програмою, але мають універсальний характер і можуть бути перенесені із контексту однієї освітньої програми в іншу.

Знання (Knowledge): осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання бувають емпіричними (фактологічними) і теоретичними (концептуальними, методологічними).

Інтегральна компетентність (Integral competence): узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності.

Кваліфікація (Qualification): офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом (ступінь, диплом, сертифікат або інше свідоцтво) про вищу освіту. **Класифікація галузей освіти та підготовки, Євростат (Classification of fields of education and training, EUROSTAT):** класифікація освіти на основі системної характеристики освітніх програм, слугує інструментом збору, узагальнення та представлення статистичних даних про освіту в Європейському Союзі на основі Міжнародної стандартної класифікації освіти (МСКО) 1997.

Компетентнісний підхід (Competence-based approach): підхід до визначення результатів навчання, що базується на їх описі в термінах компетентностей. Компетентнісний підхід є ключовим методологічним інструментом реалізації цілей Болонського процесу та за своєю сутністю є студентоцентрованим.

Компетентність (Competence): динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти. Компетентності лежать в основі кваліфікації випускника. Компетентність як набуті реалізаційні здатності особи до ефективної діяльності не слід плутати з компетенцією як наданими особі повноваженнями.

Компетенція/компетенції (Competence, competency/competences, competencies): надані (наприклад, нормативно-правовим актом) особі (іншому суб'єкту діяльності) повноваження, коло її (його) службових й інших прав і обов'язків. Слід відрізнити поняття компетенції/компетенцій від компетентності/компетентностей як набутих реалізаційних здатностей особи.

Контроль якості (Quality control): процес оцінювання якості, який сфокусований на вимірюванні якості вищого навчального закладу/закладу вищої освіти або освітньої програми. Включає певний набір методів, процедур, інструментів, що розроблені та використовуються для визначення відповідності реальної якості встановленим стандартам. Ключовим елементом контролю якості є система доказів правильності оцінки якості.

Кредит ЄКТС (Credit ECTS): одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, яка використовується в Європейській кредитній трансферно-накопичувальній системі (ЄКТС), необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Певна кількість кредитів ЄКТС призначається всім компонентам освітньої програми та програмі в цілому. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин за Законом України «Про вищу освіту». Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Критерії оцінювання (Assessment criteria): стосовно оцінювання виконання вимог освітніх програм - описи того, що і на якому рівні має зробити здобувач вищої освіти для демонстрації досягнення результатів навчання.

Магістр (Master, second cycle degree): освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти, який відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій України, та присуджується вищим навчальним закладом/закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми.

Мобільність (Mobility): один із ключових принципів формування європейських просторів вищої освіти і досліджень, що передбачає різноманітні можливості для вільного переміщення студентів, викладачів, дослідників, адміністраторів у цих просторах з метою академічного і загальнокультурного взаємозбагачення, слугує забезпеченню цілісності зазначених європейських просторів. Важливу роль у забезпеченні мобільності відіграють основні інструменти Болонського процесу - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, Додаток до диплома, а також європейська і національні системи забезпечення якості вищої освіти.

Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО/ISCED): розроблена ЮНЕСКО як всеохопний статистичний опис національних систем освіти та методології для оцінки національних систем освіти порівняно з міжнародними рівнями. Основною одиницею класифікації МСКО є освітня програма. Крім того, МСКО класифікує програми за галузями знань, орієнтацією та призначенням програми.

Національна рамка кваліфікацій, (НРК) (National Qualifications Framework, NQF): цілісний міжнародний зрозумілий опис національної шкали кваліфікацій (у вигляді кваліфікаційних рівнів) у термінах компетентностей, через який всі кваліфікації та інші навчальні досягнення, зокрема у вищій освіті, можуть бути виражені й співвіднесені між собою в узгоджений спосіб. В Україні Національна рамка кваліфікацій затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341.

Навчальний план (Degree course scheme) - розробляється вищим навчальним закладом на підставі освітніх компонентів, визначених освітньо-професійною програмою за кожною спеціальністю та визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін,

форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником закладу вищої освіти.

Освітній компонент (Educational component): самодостатня і формально структурована частина освітньо-професійної програми (наприклад, курс, модуль, навчальна дисципліна, семінар, виробнича практика тощо).

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма: єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання, які дають право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної кваліфікації.

Освітньо-професійна програма (Educational-professional program): розробляється проектною групою випускової кафедри (міжкафедральною групою), затверджується вченою радою Академії і вводиться в дію наказом ректора для:

- першого рівня вищої освіти (бакалавр) - обсяг 180-240 кредитів ЄКТС;
- другого рівня (практичний профіль) (магістр) - обсяг 90-120 кредитів ЄКТС.

Освітньо-наукова програма (Educational-academic program): розробляється проектною групою, затверджується вченою радою Академії і вводиться в дію наказом ректора для:

- першого освітньо-наукового рівня (магістр) - обсяг 120 кредитів ЄКТС;
- першого наукового рівня (доктор філософії).

Оцінювання студентів (Assessment of individual students): формалізований процес визначення рівня опанування студентом запланованих (очікуваних) результатів навчання, що є необхідним для вдосконалення навчального процесу, підвищення ефективності викладання, розвитку студентів.

Подвійний диплом/ступінь (Double diploma/degree): документи про вищу освіту, що надаються окремо кожним з двох вищих навчальних закладів після успішного завершення здобувачем вищої освіти спільної освітньої програми на певному циклі/рівні вищої освіти, яка узгоджена між цими вищими навчальними закладами.

Придатність (здатність) до працевлаштування (Employability): наявність у випускників компетентностей (знань, умінь, інших особистісних характеристик), що необхідні для успішного працевлаштування.

Програмні компетентності (Programme competences): **найбільш важливі компетентності, що визначають специфіку та включаються в Профіль програми. Очікується, що програмні компетентності однакових програм в різних університетах є подібними чи порівнюваними між собою.**

Програмні результати навчання (Programme learning outcomes): узгоджений набір 15-20 тверджень, які виражають, що здобувач вищої освіти повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми.

Проєкт Тюнінг (TUNING Project): проєкт Європейської Комісії «Налаштування освітніх структур в Європі», що реалізується з 2000 р. європейськими університетами при взаємодії із сферою праці та спрямований на формування загальної методології порівнюваності та сумісності рівнів і змісту освітніх програм у різних предметних галузях вищої освіти. Проєкт охоплює переважну більшість країн, що підписали Болонську декларацію, включаючи Україну. Проєкт Тюнінг виходить з того, що академічні ступені (кваліфікації) у міжнародному плані можуть бути порівняними і сумісними, якщо порівнюване те, що здатні (компетентні) виконати їх власники, та якщо порівнювані відповідні профілі програм. При цьому не ставиться за мету розроблення уніфікованих загальноєвропейських освітніх програм із детермінованим переліком навчальних дисциплін і з визначеним змістом. За проєктом визначено ключові загальні та предметно-специфічні (фахові) компетентності для окремих освітніх галузей. У рамках проєкту також розроблені дескриптори циклу/рівня для значної кількості предметних областей.

Проєктна група - визначена наказом керівника закладу освіти група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти, фахової передвищої освіти та у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами, тобто мають будь-які 4 здобутки, переліченими у п.30 Ліцензійних умов.

Професійне визнання (Professional recognition): стосується права власника кваліфікації на практичну діяльність і відповідний професійний статус. У межах Європейського Союзу визнання в професійних цілях визначається як правовий акт, за яким компетентний орган у приймаючій країні визнає, що кваліфікація, отримана за кордоном, прийнятна для здійснення на її території законодавчо регульованої професійної діяльності.

Профіль програми (Programme profile): документ європейського зразка, створений для представлення в усталеній формі основної інформації про освітню програму. Дозволяє точно позиціонувати освітню програму серед інших, співвіднести з тематикою наукових досліджень, чим полегшити її розуміння всіма основними зацікавленими особами/стейкхолдерами: студентами, роботодавцями, дослідниками, викладачами, агенціями

забезпечення якості тощо. Визначає предметну область, до якої належить дана освітня програма, її освітній рівень та специфічні особливості даної програми, які відрізняють її від інших подібних програм. Може бути самодостатнім документом або частиною Додатку до диплома (обсягом до 2 сторінок).

Регульована професія (Regulated profession): професія, допуск до якої та/або діяльність у межах якої певним чином регулюється спеціальним законом або спеціальними адміністративними правилами.

Результати навчання (Learning outcomes): сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти. Результати навчання в сукупності із критеріями їх оцінювання визначають мінімальні вимоги до присвоєння кредитів, у той час, як виставлення оцінок ґрунтується на співставленні реальних навчальних досягнень студента із мінімальними вимогами. Реальні результати навчання відрізняються від навчальних цілей (очікуваних результатів) тим, що стосуються навчальних досягнень студента, тоді як цілі навчання є намірами викладача (запланованими результатами). Термін «результати навчання» є одним з основних термінів Болонського процесу і важливий для розуміння та порівняння розмаїття академічних ступенів (кваліфікацій) в Європі, зміни освітньої парадигми з процесної на результатну. Останнє означає перехід від підходу в побудові освітніх програм і викладанні, орієнтованого на викладача, до студентоцентрованого підходу.

Спеціалізація (Specialization): складова спеціальності, що може визначатись закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму вищої **або** післядипломної освіти.

Спеціальність (Speciality/Specialty/Detailed field): деталізована предметна область освіти і науки, яка гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти і об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Стандарт вищої освіти (Higher Education Standard): сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів / закладів вищої освіти (наукових установ). Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;

- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю розробляє центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням пропозицій галузевих державних органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, і галузевих об'єднань організацій роботодавців та затверджує їх за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Студентоцентризований підхід (Student-centered approach/Learnercentered approach): передбачає розроблення освітніх програм, які зосереджуються на результатах навчання, ураховують особливості пріоритетів особи, що навчається, ґрунтуються на реалістичності запланованого навчального навантаження, яке узгоджується із тривалістю освітньої програми.

Уміння (Skills): здатність застосовувати знання та розуміння для виконання завдань і розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) і практичні на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів.

Фахові (предметно-специфічні) компетентності (Subject specific competences): компетентності, які безпосередньо визначають специфіку (галузі знань/предметної області/спеціальності) освітньої програми та кваліфікацію випускника, забезпечують індивідуальність кожній освітній програмі. В Європейському просторі вищої освіти за проектом Тюнінг розробляються описи та переліки компетентностей, результатів навчання для галузей знань і спеціальностей.

Якість вищої освіти (Quality in Higher Education): рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти. Якість вищої освіти є ключовим поняттям Болонського процесу. З метою її забезпечення розроблено Рамку кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (2005 р.), Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (2005 р.), утворено Європейську асоціацію забезпечення якості вищої освіти (2004 р.) та Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти.

2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» Академія має право розробляти та реалізовувати одну або декілька освітніх (освітньо-професійних та освітньо-наукових) програм в межах ліцензованої спеціальності.

Розроблення та оформлення освітньо-наукових програм в Академії і регламентуються відповідним положенням.

Освітні програми в рамках спеціальності є профільними спеціалізованими програмами.

Для запровадження окремих спеціалізацій факультети мають право створювати профільні освітні програми, які мають різні назви або їх назви (у випадку однієї освітньої програми за кожною спеціалізацією) співпадають із назвами спеціалізацій. Такі освітні програми акредитуються як окремі. При цьому освітня програма спеціалізації повинна забезпечувати виконання стандарту вищої освіти за спеціальністю і може бути, спрямована на здобуття компетентностей, характерних для певної професії, визначених професійним стандартом або іншим документом.

Назви освітніх програм повинні мати ознаки (ключові слова) назви відповідних спеціальностей (спеціалізації, спеціалізацій), припускаючи повний збіг або використання парафраза, або за змістом відповідати цим назвам із урахуванням особливостей реалізації освітньо-професійних програм на основі сформованих кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного потенціалу закладу вищої освіти, його академічних традицій, інших особливостей освітнього процесу (спільне та подвійне дипломування, використання іноземних мов в освітньому процесі тощо).

У назвах освітніх програм також можуть зазначатись:

- назви типів програм підготовки бакалаврів і магістрів, що передбачені Міжнародною стандартною класифікацією освіти;

- назви професій та професійних назв робіт за Національним класифікатором «Державний класифікатор професій ДКП 003:2010», нових професій, які систематично зустрічаються в оголошеннях роботодавців або існують інші переконливі докази їх існування або попиту на них в майбутньому і для яких здійснюється підготовка здобувачів освіти в межах цієї освітньої програми (якщо освітня програма спрямована на присвоєння чи підготовку до присвоєння відповідних професійних кваліфікацій);

- назви ключових спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, які відображені в стандарті (проекті стандарту) вищої освіти і є характерними саме для цієї освітньої програми, форми здобуття освіти, року набору тощо.

У дужках може зазначатись власна назва освітньої програми або відповідний знак для товарів і послуг, зареєстрований у встановленому порядку.

Необхідно уникати конфлікту назв, зокрема, не використовувати повністю або частково назви інших галузей освіти та спеціальностей (включаючи застарілі назви спеціальностей, які не відповідають даній спеціальності), характерних для них професій і професійних назв робіт, ключових спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, назв освітніх програм.

Обмеження не стосуються випадків здійснення освітньої діяльності за програмами, що передбачають здобуття другої спеціальності. Відповідно до пп. 1-2 п. 2 наказу МОН України від 12.05.2016 № 506 «Про затвердження Переліку предметних спеціальностей спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)», за якими здійснюється формування і розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей) в системі підготовки педагогічних кадрів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 травня 2016 року за № 798/28928) в разі запровадження міждисциплінарної підготовки в назві освітньої програми має бути чітко артикульована перша спеціальність або кваліфікація.

Використання однакових чи практично однакових назв освітніх програм за різними спеціальностями є неприпустимим.

На підставі відповідної освітньо-професійної програми за кожною спеціальністю розробляється навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

2.1. Вимоги до проєктної групи з розробки освітньо-професійних програм

На факультетах створюються проєктні групи, склад яких затверджується наказом ректора КЗ «ХГПА» на основі поданих службових записок від факультетів, керуючись такими рекомендаціями:

Проєктна група повинна складатися з науково-педагогічних працівників, які працюють у закладі освіти за основним місцем роботи та мають кваліфікацію відповідно до спеціальності і не входять (входили) до жодної проєктної групи такого або іншого закладу вищої освіти в поточному семестрі (крім проєктної групи з цієї ж спеціальності в даному закладі освіти), роботодавців, здобувачів вищої освіти.

Керівником проєктної групи (гарантом освітньої програми) призначається один з її членів, який має науковий ступінь і стаж науково-педагогічної роботи не менш як десять років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії і ступеня магістра та п'ять років для освітніх ступенів бакалавра і молодшого бакалавра. Керівник проєктної групи (гарант освітньої програми) не може в поточному навчальному році одночасно керувати іншими проєктними групами, за винятком керівництва проєктними групами за різними

рівнями вищої освіти в межах однієї спеціальності в даному закладі вищої освіти.

Залежно від рівня освіти до складу проєктної групи спеціальності встановлюються додаткові вимоги:

– для освітньо-професійного ступеня молодшого бакалавра у складі повинні бути не менш як три особи, з яких хоча б одна особа має науковий ступінь та/або вчене звання;

– для освітнього ступеня бакалавра у складі повинні бути не менш як три особи, які мають науковий ступінь та/або вчене звання;

– для освітнього ступеня магістра у складі повинні бути не менш як три особи, які мають науковий ступінь та вчене звання, з них один доктор наук та/або професор;

– для освітньо-наукового ступеня доктора філософії у складі повинні бути не менш як три особи, які мають науковий ступінь та вчене звання, з них не менше двох докторів наук та/або професорів.

Вимоги до керівника проєктної групи щодо наявності в нього не менше однієї статті у періодичному виданні, яке включене до однієї з наукометричних баз, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection, вводяться в дію через три роки після набрання чинності Ліцензійних умов, тобто з 23.05.2021.

2.2. Порядок впровадження освітньо-професійних програм

1. Пропозиції щодо запровадження нової освітньо-професійної програми у КЗ «ХГПА» та складу проєктної групи з її розробки подаються випусковими кафедрами на вчену раду факультету.

2. За рішенням вченої ради факультету формується службове подання на ім'я ректора КЗ «ХГПА» про склад проєктної групи з розробки освітньо-професійної програми.

3. На основі службових подань від деканів факультетів формується наказ ректора КЗ «ХГПА» про затвердження складів проєктних груп та запровадження освітньо-професійних програм у КЗ «ХГПА».

4. Проєктна група розробляє зміст освітньо-професійної програми з усім комплексом складових, визначених Положенням.

5. Після розгляду змісту освітньої освітньо-професійної програми гарантом ОП, дана програма розглядається на засіданні випускової кафедри.

6. Після розгляду змісту освітньо-професійної програми на засіданні випускової кафедри дана програма подається до навчального відділу для погодження її змісту.

7. На засіданні Вченої ради факультету після погодження з навчальним відділом ухвалюють рішення щодо рекомендації до розгляду даної ОПП на Вченій раді академії.

8. Гарант ОПП готує службове подання на Вчену раду академії про ухвалення й затвердження змісту освітньо-професійних програм.

6. Рішення Вченої ради академії про затвердження змісту освітньо-професійної програми є підставою для розробки і затвердження навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за цією програмою, що регламентується відповідно до Положення про розроблення навчальних планів підготовки здобувачів ступенів вищої освіти бакалавра та магістра в Академії.

2.3. Оновлення та модернізація освітньо-професійних програм

Перегляд освітньо-професійних програм здійснюється відповідно до вимог сучасності та врахування невизначеностей сьогодення (не рідше ніж один раз за навчальний рік).

Але з метою вдосконалення або модернізації проєктна група може вносити необхідні зміни чи доповнення протягом цього терміну.

Освітньо-професійна програма може оновлюватися частково в частині окремих компонентів, крім місії (цілей).

Підставою для оновлення ОПП можуть виступати:

- ініціатива чи пропозиції гаранта ОПП або науково-педагогічних працівників, які забезпечують виконання даної програми;
- результати оцінювання якості ОПП (такі результати можуть бути отримані під час самообстеження ОПП, опитувань здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців, адміністративних перевірок, внутрішнього і зовнішнього аудиту та інших процедур);
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і / або інших ресурсних умов реалізації ОПП.

Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОПП (навчальному плані, матрицях, робочих програмах навчальних дисциплін, програмах практик тощо).

Якщо зібрана інформація показує розбіжність між передбаченим навантаженням і часом, який фактично необхідний більшості здобувачів вищої освіти для досягнення визначених результатів навчання, необхідно переглянути навчальне навантаження, кредити, результати навчання або заходи та методи навчання й викладання. Це може також потребувати перепроєктування освітньо-професійної програми та її освітніх компонентів.

Модернізація освітньо-професійної програми має на меті більш значну зміну в її змісті та умовах реалізації, ніж при плановому оновленні, і може торкатися також мети (місії), програмних навчальних результатів ОПП. Зміна виду освітньо-професійної програми також відноситься до модернізації. Особливим випадком модернізації ОПП є включення в неї нових неформальних спеціалізацій.

Модернізація ОПП може проводитися:

- із ініціативи керівництва Академії / факультету, в разі незадовільних висновків про її якість в результаті самообстеження або аналізу динаміки набору здобувачів вищої освіти;

- із ініціативи гаранта освітньо-професійної програми та / або Вченої ради академії при відсутності набору вступників на ОПП;
- при наявності висновків про недостатньо високу якість ОПП за результатами різних процедур оцінки якості ОПП;
- із ініціативи проектної групи з метою урахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, в яких реалізується ОПП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці.

Бажано залучення до модернізації освітньо-професійних програм представників роботодавців, зовнішніх по відношенню до даної ОПП експертів (як з професійної спільноти Академії, так і незалежних).

Модернізована освітньо-професійна програма разом з обґрунтуванням внесених до неї змін повинна пройти затвердження в порядку, передбаченому п. 2.2. цього Положення.

Повторне затвердження освітньо-професійних програм відбувається з ініціативи проектної групи або вченої ради факультету, що реалізує таку ОПП, у разі її значного оновлення. Значним вважається оновлення складу ОПП (складу дисциплін, практик і їх обсягу в кредитах ЄКТС) більш ніж на 50%.

Освітньо-професійні програми однієї спеціальності мають відрізнятися не більше ніж на 25% (60 кредитів для освітнього рівня бакалавр, 24 кредити для освітнього рівня магістр).

2.4. Вимоги до започаткування та акредитації освітньо-професійних програм

Освітньо-професійна програма (ОПП) започатковується в межах ліцензованої спеціальності. Ліцензований обсяг для нової освітньо-професійної програми виділяється за рахунок вільних ліцензованих місць в межах певної спеціальності. Ліцензований обсяг за формами навчання затверджується рішенням Вченої ради академії. Під час вступної кампанії розподіляти ліцензований обсяг заборонено.

За виконання освітньо-професійних програм за спеціальністю на певних рівнях вищої та фахової передвищої освіти, післядипломної освіти для осіб з вищою освітою та осіб з освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, відповідає група забезпечення спеціальності, група педагогічних та науково-педагогічних працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи, які особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам.

Кваліфікація відповідно до спеціальності – кваліфікація особи, підтверджена документом про освіту чи науковий ступінь із відповідної спеціальності або підтверджена науковою, науково-педагогічною, педагогічною чи іншою професійною діяльністю за відповідною спеціальністю за не менш як сімома видами чи результатами, переліченими в пункті 30 Ліцензійних умов.

Група забезпечення спеціальності у кожному підрозділі закладу освіти, де здійснюється підготовка за спеціальністю, повинна складатися з науково-педагогічних працівників, які працюють у закладі освіти за основним місцем роботи та мають кваліфікацію відповідно до спеціальності і які не входять (входили) до жодної групи забезпечення такого або іншого закладу вищої освіти в поточному семестрі.

При цьому склад групи забезпечення повинен відповідати таким вимогам:

- частка тих, хто має науковий ступінь та/або вчене звання, встановлюється для найвищого рівня, за яким фактично провадиться освітня діяльність, і становить не менше 20 відсотків загальної кількості членів групи забезпечення для рівня молодшого бакалавра (до 1 вересня 2019 р. із урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію), 50 відсотків - бакалавра, 60 відсотків - магістра, доктора філософії;

- частка тих, хто має науковий ступінь доктора наук та/або вчене звання професора, встановлюється для найвищого рівня, за яким фактично провадиться освітня діяльність і становить не менше 10 відсотків загальної кількості членів групи забезпечення для рівня бакалавра, 20 відсотків - магістра, 30 відсотків - доктора філософії/доктора мистецтва.

Під час розрахунку показників для спеціальностей галузей знань 01 Освіта/Педагогіка, 02 Культура і мистецтво, звання «народний артист», «народний художник», «народний архітектор», «народний вчитель», «заслужений діяч мистецтв», «заслужений тренер України» прирівнюються до вченого звання професора, звання «заслужений артист», «заслужений художник», «заслужений архітектор», «заслужений вчитель», «заслужений працівник культури», «заслужений майстер спорту України», «заслужений працівник освіти», «заслужений майстер народної творчості України» - вченого звання доцента.

Кількість членів групи забезпечення є достатньою, якщо на одного її члена припадає не більше 30 здобувачів вищої освіти всіх рівнів, курсів та форм навчання з відповідної спеціальності (для дистанційної форми навчання не більше 60 здобувачів).

Види і результати професійної діяльності особи за спеціальністю, яка застосовується до визнання кваліфікації, відповідної спеціальності:

1. Наявність за останні п'ять років наукових публікацій у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз, рекомендованих МОН, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection.

2. Наявність не менше п'яти наукових публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України.

3. Наявність виданого підручника чи навчального посібника або монографії.

4. Наукове керівництво (консультування) здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня.

5. Участь у міжнародних наукових проєктах, залучення до міжнародної експертизи, наявність звання «суддя міжнародної категорії».

6. Проведення навчальних занять із спеціальних дисциплін іноземною мовою в обсязі не менше 50 аудиторних годин на навчальний рік.

7. Робота у складі експертних рад з питань проведення експертизи дисертацій МОН або галузевих експертних рад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, або Акредитаційної комісії, або їх експертних рад, або міжгалузевої експертної ради з вищої освіти Акредитаційної комісії, або трьох експертних комісій МОН/зазначеного Агентства, або Науково-методичної ради з вищої освіти МОН.

8. Виконання функцій наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проєкту), або головного редактора/члена редакційної колегії наукового видання, включеного до переліку наукових фахових видань України, або іноземного рецензованого наукового видання.

9. Керівництво молодшим бакалавром, який зайняв призове місце III-IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових навчальних предметів, II-III етапу Всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів – членів Національного центру «Мала академія наук України»; участь у журі олімпіад чи конкурсів «Мала академія наук України».

10. Організаційна робота у закладах освіти на посадах керівника (заступника керівника) закладу освіти/інституту/факультету/відділення (наукової установи)/ філії/кафедри або іншого відповідального за підготовку здобувачів вищої освіти підрозділу/відділу (наукової установи)/навчально-методичного управління (відділу)/лабораторії/іншого навчально-наукового (інноваційного) структурного підрозділу/вченого секретаря закладу освіти (факультету, інституту)/відповідального секретаря приймальної комісії та його заступника.

11. Участь в атестації наукових працівників як офіційного опонента або члена постійної спеціалізованої вченої ради (не менше трьох разових спеціалізованих вчених рад).

12. Наявність не менше п'яти авторських свідоцтв та/або патентів загальною кількістю два досягнення.

13. Наявність виданих навчально-методичних посібників/посібників для самостійної роботи студентів та дистанційного навчання, конспектів лекцій/практикумів/методичних вказівок/рекомендацій загальною кількістю три найменування.

14. Керівництво студентом, який зайняв призове місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або робота у складі організаційного комітету/журі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або керівництво постійно діючим студентським науковим гуртком/проблемною групою; керівництво студентом, який став призером або лауреатом Міжнародних мистецьких конкурсів,

фестивалів та проєктів, робота у складі організаційного комітету або у складі журі міжнародних мистецьких конкурсів, інших культурно-мистецьких проєктів; керівництво студентом, який брав участь в Олімпійських, Паралімпійських іграх, Всесвітній та Всеукраїнській Універсіаді, чемпіонаті світу, Європи, Європейських іграх, етапах Кубка світу та Європи, чемпіонаті України; виконання обов'язків тренера, помічника тренера національної збірної команди України з видів спорту; виконання обов'язків головного секретаря, головного судді, судді міжнародних та всеукраїнських змагань; керівництво спортивною делегацією; робота у складі організаційного комітету, суддівського корпусу.

15. Наявність науково-популярних та/або консультаційних (дорадчих) та/або дискусійних публікацій з наукової або професійної тематики загальною кількістю не менше п'яти публікацій.

16. Участь у професійних об'єднаннях за спеціальністю.

17. Досвід практичної роботи за спеціальністю не менше п'яти років.;

18. Наукове консультування установ, підприємств, організацій протягом не менше двох років.

Під час визначення рівня наукової та професійної активності науково-педагогічного (наукового) працівника можуть зараховуватися здобутки за попередніми місцями роботи, п'ятирічний строк може продовжуватися на час перерви в роботі з об'єктивних причин (соціальна відпустка, призов/мобілізація на військову службу чи військова служба за контрактом, тривала хвороба тощо). Для підтвердження кваліфікації науково-педагогічного працівника закладів вищої освіти, в яких здійснюється підготовка фахівців за мистецькими спеціальностями галузі знань 02 Культура і мистецтво, замість наукових публікацій можуть зараховуватися такі здобутки: літературні твори, переклади літературних творів, твори живопису, декоративного мистецтва, архітектури, архітектурні проєкти, скульптурні, графічні, фотографічні твори, твори дизайну, музичні твори, аудіо- та відео твори, передачі (програми) організації мовлення, медіатвори, сценічні постановки, концертні програми (сольні та ансамблеві) кінотвори, анімаційні твори, аранжування творів, рекламні твори.

3. ОФОРМЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітньо-професійна програма розробляється відповідно до затвердженої у Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради форми.

Структурними елементами освітньо-професійної програми є (Додаток 1):

1. Титульний аркуш.
2. Лист погодження.
3. Зміст.
4. Преамбула.
5. Загальна характеристика.

6. Обсяг кредитів ЄКТС.
7. Перелік компетентностей випускника.
8. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання.
9. Форми атестації здобувачів вищої освіти.
10. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.
11. Вимоги професійних стандартів.
12. Перелік нормативних документів, на яких базується освітня (освітньо-професійна) програма.
13. Пояснювальна записка до освітньої (освітньо-професійної) програми.
14. Опис освітньої (освітньо-професійної) програми.

3.1. Титульний аркуш

При оформленні **титульного аркуша** освітньої (освітньо-професійної) програми потрібно вказати:

- повну назву освітньо-професійної програми;
- рівень вищої освіти (першого, бакалаврського/другого, магістерського),
- ступінь вищої освіти (бакалавр/магістр);
- шифри та назви галузі знань і спеціальності, що вказуються відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 року № 266 зі змінами;
- шифр та назву спеціалізації/предметної спеціальності (за наявності);
- місто, рік розробки та затвердження освітньо-професійної програми;
- у верхній частині справа титульного аркуша проставляється гриф затвердження: дата затвердження освітньо-професійної програми, підпис ректора та печатка Академії.

3.2. Лист погодження

При оформленні **листа погодження** освітньо-професійної програми потрібно вказати:

- галузь знань;
- спеціальність;
- рівень вищої освіти, для якого було розроблено програму;
- підписи із датою засвідчення гаранта освітньо-професійної програми, декана факультету, завідувача випускової кафедри та першого проректора.

3.3. Зміст

У розділі слід перерахувати усі структурні елементи програми, надаючи їм порядковий номер римською цифрою, а також вказуючи номер відповідної сторінки. Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки в тексті освітньо-професійної програми. Усі заголовки у змісті починаються з прописної літери без крапки на кінці. Останнє слово кожного заголовка з'єднують крапками з відповідним номером сторінки в правому стовпчику змісту.

3.4. Преамбула

При заповненні цього розділу вказуються:

- склад проектної групи: прізвища, імена, по батькові, наукові ступені та вчені звання усіх розробників освітньо-професійної програми;
- номер та дату наказу КЗ «ХГПА» про затвердження проектної групи;
- номер протоколу та дату проведення вченої ради факультету, на якій було розглянуто зміст освітньо-професійної програми.

Також у преамбулі можна перерахувати рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності).

Рецензія-відгук (Додаток 2) формується зовнішніми стейкхолдерами (підприємства, організації, компанії тощо) з метою оцінки визначених в освітньо-професійній програмі очікуваних результатів навчання (компетентностей), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

3.5. Загальна характеристика

Зміст цього розділу подається у вигляді таблиці.

	<i>Рекомендації до заповнення таблиці</i>
Рівень вищої освіти	Рівень вищої освіти визначається згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» в такій формі (одне з наведеного): <ul style="list-style-type: none"> - Перший (бакалаврський) рівень; - Другий (магістерський) рівень
Ступінь, що присуджують	Ступінь вищої освіти визначається згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» в такій формі (одне з наведеного): <ul style="list-style-type: none"> - Бакалавр; - Магістр
Галузь знань	Зазначаються шифр та назва галузі знань згідно з Переліком галузей знань і спеціальностей (постанова

	КМУ від 29.04.2015 № 266 зі змінами).
Спеціальність	Зазначаються шифр та назва спеціальності згідно з Переліком галузей знань і спеціальностей (постанова КМУ від 29.04.2015 № 266 зі змінами).
Предметна спеціальність/ Спеціалізація (за наявності, визначеної МОН)	Зазначаються шифр та назва предметної спеціальності згідно з Переліком предметних спеціальностей спеціальності 014 «Середня освіта» (наказ МОН від 12.05.2016 № 506). Шифр и назва спеціалізації визначається відповідно до Переліку спеціалізацій за спеціальністю (наказ МОН від 25.05.2016 № 567)
Освітня програма	Вказується офіційна повна назва освітньої-професійної програми
Форма навчання	Слід вказати форму навчання:
Освітня кваліфікація	Освітня кваліфікація визначається згідно зі статтею 7 Закону України «Про вищу освіту» і складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та предметну спеціальність / спеціалізацію (за наявністю). <i>Наприклад:</i> Бакалавр з ...; Магістр з ....
Професійна кваліфікація (за наявності)	Вказати кваліфікацію згідно з ДК 003-2010
Кваліфікація в дипломі	Формулювання кваліфікації у дипломі має відповідати пункту 3 статті 7 Закону України «Про вищу освіту» та наказу МОН України від 12.05.2015 № 525 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 22.06.2016 р. № 701) «Про затвердження форм документів про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка та додатків до них, зразка академічної довідки». Додаткові вимоги, зазначені у програмі, не можуть суперечити вимогам, визначеними цими актами. <i>Наприклад:</i> Ступінь вищої освіти - Бакалавр/Магістр Спеціальність - (вказується шифр та назва спеціальності) Спеціалізація - (за наявності зазначити назву спеціалізації) Освітньо-професійна програма - (вказується повна назва програми)

<p>Опис предметної області</p>	<p>Об'єкти вивчення - (визначаються феномени, явища або проблеми, які вивчаються). Цілі навчання - (вказується очікуване застосування набутих компетентностей). Теоретичний зміст предметної області – (зазначаються поняття, концепції, принципи та їх використання для пояснення фактів та прогнозування результатів); Методи, методики та технології - (вказуються методики, якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосовування на практиці); <i>Обсяг опису предметної області не повинен перевищувати 150 слів.</i></p>
<p>Академічні права випускників</p>	<p>Описуються можливості, вимоги та/або рекомендації щодо продовження освіти.</p>
<p>Працевлаштування випускників (для регульованих професій - обов'язково)</p>	<p>Зазначаються шифр та назва професії, професійні назви робіт (згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010)</p>
<p>Вимоги до рівня осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою</p>	<p>Слід зазначити вимоги щодо попередньої освіти здобувача. За необхідності вказуються обмеження переходу на дану освітньо-професійну програму. <i>Наприклад:</i> Наявність у здобувача ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»</p>

3.6. Обсяг кредитів ЄКТС

Зазначається конкретний обсяг освітньої (освітньо-професійної) програми у кредитах ЄКТС (наприклад: 240/90 кредитів) та нормативний термін навчання (наприклад: 3 роки 9 місяців / 1 рік 4 місяці).

3.7. Перелік компетентностей випускника

Зміст цього розділу подається у вигляді таблиці

Вид компетентності	Шифр	Визначення компетентності
--------------------	------	---------------------------

Інтегральна компетентність	ІК	Формулюється шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньо-професійної програми.
Загальні компетентності	ЗК	При заповненні цього рядка таблиці рекомендовано використовувати інформацію із загального переліку компетентностей затвердженого стандарту вищої освіти / розробленого проекту стандарту вищої освіти або з переліку компетентностей проекту Тюнінг (Додаток 3). Визначаються 10-20 загальних компетентностей із урахуванням особливостей даної освітньої (освітньо-професійної) програми. Перелік загальних компетентностей має корелюватися з описом відповідного кваліфікованого рівня НРК. Виділяються: - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності; - компетентності, визначені вищим навчальним закладом.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК (СФК, СПК)	Спеціальні (фахові, предметні) компетентності мають корелюватися з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК. Орієнтовна кількість спеціальних компетентностей, як правило, не перевищує 10-20 компетентностей з урахуванням рівня освіти. Рекомендованим є вибір спеціальних (фахових, предметних) компетентностей із переліку компетентностей затвердженого стандарту вищої освіти / розробленого проекту стандарту вищої освіти або з переліку компетентностей проекту Тюнінг які, проте, не є вичерпними. (Додаток 4).

3.8. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

У цьому розділі слід визначати кінцеві, підсумкові та інтегративні результати навчання (знання, уміння, застосування знань, комунікацію, автономію і відповідальність), що визначають нормативний зміст підготовки. Виділяються:

- програмні результати навчання, **визначені стандартом** (проектом стандарту) вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки, - 15-20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями);

- програмні результати навчання, **визначені закладом вищої освіти** (як правило, не більше 5).

Рекомендації щодо визначення та формулювання результатів навчання:

1. Визначити сферу й ієрархічний рівень, яким відповідає результат навчання.
2. Вказати предмет вивчення або предмет дії.
3. За необхідності навести умови/обмеження, за яких необхідно демонструвати результат навчання.

Для забезпечення системності та ідентичності під час опису результатів навчання МОН України рекомендує використовувати визнані класифікації, зокрема за авторством Б. Блума (<http://textbooks.net.ua/content/view/6144/49/>)

Результати навчання	Шифр	Опис результату навчання (загальна кількість - 15-20 результатів)
Знання	РНЗн	
Уміння	РНУ	
Застосування знань	РНЗЗ	
Комунікація	РНК	
Автономія і відповідальність	РНАіВ	

3.9. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Зміст розділу подається у вигляді таблиці.

	<i>Рекомендації до заповнення таблиці</i>
Форми атестації здобувачів вищої освіти	<p>Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації.</p> <p><i>Форми атестації (перелік не є вичерпним):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - публічний захист (демонстрація) кваліфікаційної роботи; - атестаційний екзамен (екзамени); - єдиний державний кваліфікаційний екзамен за спеціальністю у встановленому порядку; - публічний захист (демонстрація) кваліфікаційної роботи та атестаційний екзамен (екзамени); - публічний захист (демонстрації) кваліфікаційної роботи та єдиний державний кваліфікаційний екзамен за спеціальностями у встановленому порядку; - державний кваліфікаційний екзамен за спеціальністю у встановленому порядку; - атестаційний екзамен (екзамени) та єдиний державний кваліфікаційний екзамен за спеціальністю у

	<p>встановленому порядку тощо.</p> <p><i>Приклад:</i> Атестація випускників освітньо-професійної програми проводиться у формі кваліфікаційного екзамену та захисту кваліфікаційної роботи.</p>
<p>Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)</p>	<p>У цьому пункті слід стисло описати основні вимоги до кваліфікаційних робіт, враховуючи такі рекомендації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - не допускається регламентувати обсяг (кількість сторінок) та структуру роботи; - зазначаються специфічні особливості перевірки на плагіат; <p>перераховуються умови розміщення кваліфікаційної роботи для оприлюднення у репозитарії закладу вищої освіти (окремо визначаються умови для розміщення робіт, що містять інформацію з обмеженим доступом)</p> <p><i>Приклад:</i></p> <p>Кваліфікаційна магістерська робота здобувача ступеня вищої освіти магістра зі спеціальності є самостійним розгорнутим дослідженням, що відображає інтегральну компетентність її автора та підводить підсумки набутих ним знань, вмінь та навичок з основних дисциплін, передбачених навчальним планом. Кваліфікаційна робота передбачає розв’язання складної задачі і проблеми у галузі, що вимагає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, характеризується невизначеністю умов і вимог. Випускник повинен засвідчити, що оволодів необхідними знаннями та навичками їх практичного застосування в конкретних умовах.</p> <p>Стан готовності кваліфікаційної роботи здобувача ступеня вищої освіти магістра до захисту визначається науковим керівником. Обов’язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання магістром його індивідуального навчального плану.</p> <p>До захисту допускаються кваліфікаційні роботи, виконані здобувачем ступеня вищої освіти магістра</p>

	<p>самостійно із дотриманням принципів академічної доброчесності. Кваліфікаційна робота перевіряється на плагіат. Кваліфікаційна робота за тиждень до захисту розміщується у репозитарії КЗ «ХГПА».</p> <p>Установлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти відбувається через підсумкову атестацію, яка здійснюється відкрито і гласно на засіданні екзаменаційної комісії.</p>
<p>Вимоги до атестаційного кваліфікаційного екзамену (екзаменів) (за наявності)</p>	<p>Указуються вимоги до структури та/або особливих умов проведення атестаційного/єдиного державного кваліфікаційного екзамену (екзаменів).</p> <p><i>Приклад:</i></p> <p>Програма комплексного державного екзамену зі спеціальності включає 5 дисциплін циклу професійної підготовки, затверджених Стандартом вищої освіти :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. <p>Комплексний державний екзамен складається з двох частин: із теоретичної – тестова перевірка знань, і практичної – розв'язання творчого завдання, що дозволяє перевірити рівень сформованості відповідних умінь та навичок.</p>
<p>Вимоги до публічного захисту (демонстрації) (за наявності)</p>	<p>Потрібно стисло описати вимоги до процедури та/або особливих умов проведення публічного захисту (демонстрації).</p> <p><i>Приклад:</i></p> <p>Публічний захист кваліфікаційної роботи відбувається з допомогою презентації, розробленої у програмі Microsoft Office Power Point, кількість слайдів - __тощо.</p>

3.10. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Заповнюючи цей розділ, слід зупинитися на системі внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, яка функціонує в Академії (Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти у КЗ «ХГПА». URL: hgra@kharkov.com, та перерахувати процедури і заходи для забезпечення якості освіти для здобувачів, що навчаються саме за цією освітньо-професійною програмою:

- проведення моніторингу змісту освітньо-професійної програми, періодичність перегляду;

- наявність щорічного оцінювання здобувачів вищої освіти (форма проведення), науково-педагогічних працівників (форма проведення);
- підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, що забезпечують освітній процес за цією програмою;
- наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, інформаційних ресурсів і систем для ефективного управління освітнім процесом;
- розміщення інформації про освітньо-професійну програму для можливості публічного перегляду;
- дотримання академічної доброчесності (перерахувати наявні заходи і процедури);
- вказати інші наявні процедури і заходи.

3.11. Вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності)

У цей розділ вноситься інформація про наявні професійні стандарти (національних та міжнародних організацій) (назва документа, реквізити та/або посилання), на основі яких розроблена освітня (освітньо-професійна) програма. Надання цієї інформації є обов'язковим у випадку зазначення в програмі професійної кваліфікації, яка присвоюється випускникам.

3.12. Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо-професійна програма

У цьому розділі слід перерахувати усі нормативні документи, якими керувалася проектна група під час розробки освітньої (освітньо-професійної) програми.

Оформлення переліку літератури потрібно узгоджувати з вимогами ДСТУ 8302:2015.

3.13. Пояснювальна записка до освітньо-професійної програми

Пояснювальна записка містить інформацію та рекомендації, які розробники освітньо-професійної програми вважають за необхідне довести до уваги. Пояснювальна записка складається у довільній формі.

Приклад:

Освітньо-професійна програма визначає вимоги до другого (магістерського) рівня вищої освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання та компетентності, якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти. Базується на компетентнісному підході і поділяє філософію визначення вимог до фахівця, закладену в основу Болонського процесу та в міжнародному Проекті Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі» (Tuning Education Structures in Europe, TUNING).

Порядок нумерації в переліку загальних та фахових компетентностей не пов'язаний зі значимістю тієї чи іншої компетентності.

Обов'язкові складові пояснювальної записки

1. *Матриця відповідності визначених освітньо-професійною програмою компетентностей дескрипторам НРК.*

При заповненні матриці необхідно:

по горизонталі зазначити всі закодовані програмні компетентності (ЗК-1, СК-1..) (див. Розділ 3.7);

- **по вертикалі** зазначити дескриптори НРК.

На перетині буквою «Х» визначається взаємозв'язок між компетентностями та дескрипторами НРК.

2. *Матриця відповідності визначених освітньо-професійною програмою результатів навчання та компетентностей.*

При заповненні матриці необхідно:

- **по горизонталі** зазначити всі програмні результати навчання (див. Розділ 2.8)

- **по вертикалі** зазначити всі закодовані компетентності (див. Розділ 3.7)

На перетині буквою «Х» визначається взаємозв'язок між результатами навчання та компетентностями.

3. *Перелік компонент освітньо-професійної програми.*

Заповнюючи **Перелік компонент освітньо-професійної програми**, необхідно відобразити обов'язкові та вибіркові компоненти освітньо-професійної програми.

До компонент освітньо-професійної програми входять:

- дисципліни;
- курсові роботи;
- практики;
- кваліфікаційний екзамен;
- кваліфікаційна робота (проект).

Також потрібно вказати кількість кредитів, які заплановані на компоненту та форму підсумкового контролю. При плануванні обов'язкових та вибіркових компонент освітньо-професійної програми слід враховувати те, що студенти мають право згідно із Законом України «Про вищу освіту» (ст. 62, п.1, п.п. 15) на «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу».

4. *Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми.*

При розробці **структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми** необхідно графічно відобразити логічну послідовність вивчення компонент освітньо-професійної програми.

5. *Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної програми.*

При заповненні матриці необхідно:

- **по горизонталі** зазначити всі заcodedані **обов'язкові компоненти (ОК)** та **вибіркові компоненти/блоки (ВК, ВБ)** – навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційний екзамен, кваліфікаційна робота;

- **по вертикалі** зазначити всі компетентності (див. Розділ 2.7).

На перетині буквою «X» визначається взаємозв'язок між компонентами та отриманими компетентностями.

Слід врахувати, що одна й та сама компетентність може відповідати різним компонентам освітньо-професійної програми.

6. *Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам освітньої (освітньо-професійної) програми..*

При заповненні матриці необхідно:

- **по горизонталі** зазначити всі заcodedані обов'язкові компоненти (ОК) так і **вибіркові компоненти/блоки (ВК/ВБ)** - навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційний екзамен, кваліфікаційна робота;

- **по вертикалі** зазначити всі результати навчання (див. Розділ 2.8).

На перетині буквою «X» визначається взаємозв'язок між компонентами та програмними результатами навчання.

3.14. Опис освітньо-професійної програми

До кожної розробленої і затвердженої програми необхідно розробити **опис освітньо-професійної програми**. Дані, що вносяться до опису, мають точно відповідати даним освітньо-професійної програми.

Рекомендації до заповнення опису

Загальна інформація	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)/ Другий (магістерський)
Ступінь, що присуджують	Ступінь вищої освіти визначається згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» в такій формі (одне з наведеного): - Бакалавр; - Магістр
Галузь знань	Вказати шифр, назву галузі
Спеціальність	Вказати шифр, назву спеціальності
Спеціалізація	Вказати шифр, назву спеціалізації (вписувати у разі наявності затвердженої наказом МОН України)
Форма навчання	Вказати форми навчання здобувачів за цією програмою
Термін навчання Обсяг кредитів	Вказати для денної і заочної форм навчання

Освітня кваліфікація	Освітня кваліфікація визначається згідно зі статтею 7 Закону України «Про вищу освіту» і складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та предметну спеціальність/спеціалізацію (за наявністю).
Форми атестації випускників	Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації.
Академічні права випускників	Описуються можливості, вимоги та/або рекомендації щодо продовження освіти.
Працевлаштування випускників	Сфери працевлаштування зазначаються згідно з Класифікацією видів економічної діяльності ДК 009:2010 , а можливі посади із Класифікатора професій ДК 003:2010 (шифри не вказувати)
Вимоги до рівня освіти вступників	Слід зазначити вимоги щодо попередньої освіти здобувача
Характеристика освітньо-професійної програми	
Основний фокус програми та спеціалізації	Зазначаються загальна/спеціальна освіта в галузі/предметній області/спеціальності та ключові слова. <i>Приклад:</i> Загальна освіта за спеціальністю «Прикладна фізика та наноматеріали», спеціалізацією (за вибором студента).. Ключові слова: ...»
Результати навчання	Результати засвоєння програми визначаються знаннями та навичками , що їх набудуть випускники, а також їхню здатність застосовувати набуті знання, навички у відповідності до завдань своєї професійної діяльності (вказати 8-10 знань, вмінь, компетентностей).
Особливості програми	Указуються особливості саме цієї програми (<i>наприклад, вимагає спеціальної практики, реалізується англійською мовою тощо</i>). Також можуть вказуватися узгодженість програми з програмами інших країн, експериментальний характер програми, бази практик тощо.

Гарант
освітньо-професійної програми

_____ *підпис ініціали та прізвище*

ПОГОДЖЕНО

Перший проректор

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Декан факультету

Юрисконсульт

ДОДАТКИ

Додаток 1

Форма освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти в КЗ «ХГПА»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ НАУКИ І ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Вченої ради КЗ «ХГПА»

Протокол № ____ від _____

Голова Вченої ради

Ректор _____ Галина ПОНОМАРЬОВА

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

« _____ (назва) _____ »

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ –

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ –

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ –

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ –

**Харків
(рік)**

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Галузь знань
Спеціальність
Рівень вищої освіти

ПОГОДЖЕНО

ЗМІСТ

I. Преамбула	
II. Профіль освітньої програми	
III. Перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність	
IV. Форми атестації здобувачів вищої освіти.....	
V. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.....	
VI. Вимоги професійних стандартів	
VII. Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма	

Зразок рецензії-відгуку на освітню (освітньо-професійну) програму

З Р А З О К

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК на освітньо-професійну програму

«_____»

Якісна підготовка здобувачів вищої освіти в сфері _____ на теперішній час для України є важливим завданням. Академія має в своєму арсеналі досвід, потужний кадровий потенціал та матеріально-технічну базу аби виконати таке завдання.

Рецензована освітньо-професійна програма «_____» розроблена науково-педагогічними працівниками факультету КЗ «ХГПА» після консультацій із науковцями, потенційними роботодавцями, які підтвердили потребу підготовці фахівців цієї спеціальності.

В освітньо-професійній програмі визначені програмні компетентності, виходячи із видів і завдань діяльності, які розподілені на загальні та фахові компетентності, найбільш відповідні для запропонованої програми. Фахові компетентності носять практичний характер і можуть бути використані у професійній діяльності майбутніх фахівців.

Навчальний план підготовки бакалаврів освітньо-професійної програми «_____» повністю відповідає завданням освітньо-професійної програми.

Послідовність вивчення дисциплін, план та графік навчального процесу, перелік та обсяг нормативних та вибіркових дисциплін відповідають структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю _____ і покликані сприяти забезпеченню відповідності програмних результатів навчання запитам потенційних роботодавців (стейкхолдерів).

(Найменування посади керівника) (підпис) (Ініціали, прізвище)

Орієнтовний перелік загальних компетентностей з переліку проєкту Тюнінг

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Здатність планувати та управляти часом.
4. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.
5. Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово.
6. Здатність спілкуватися іншими мовами.
7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
9. Здатність вчитися і бути сучасно навченим.
10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
11. Здатність бути критичним і самокритичним.
12. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
13. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
14. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
16. Здатність працювати в команді.
17. Навички міжособистісної взаємодії.
18. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
19. Здатність спілкуватися з нефхівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей).
20. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
21. Здатність працювати в міжнародному контексті.
22. Здатність працювати автономно.
23. Здатність розробляти та управляти проєктами.
24. Прихильність безпеці.
25. Дух підприємництва, здатність виявляти ініціативу.
26. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
27. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
28. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
29. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
30. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

Орієнтовний перелік професійних компетентностей

1. Здатність застосовувати знання про сучасні досягнення в предметній області.
2. Володіння основами проектування, експлуатації та технічного обслуговування об'єктів та систем.
3. Здатність застосовувати принципи енергозбереження в своїй професійній діяльності.
4. Здатність використовувати навички роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для рішення експериментальних і практичних завдань.
4. Здатність застосовувати знання законодавства та державних стандартів України.
5. Здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці.
6. Знання та володіння методами опису, ідентифікації та класифікації об'єктів виробництва.
7. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії й практики управління, автоматизації технологічними процесами промисловості.
8. Здатність підтримувати функціонування систем галузевого менеджменту на підприємствах.
9. Здатність аналізувати існуючі процеси виробництва, проектувати сучасні ефективні процеси виробництва з використанням принципів ІТ-технологій.
10. Здатність використовувати знання й практичні навички щодо техніко - економічного обґрунтування вибору сировини, устаткування технологічних об'єктів та оптимізації їх функціонування.
11. Здатність використовувати знання й фактичні навички щодо експлуатації, обслуговування і контролю працездатності виробництва.
12. Уміння застосовувати математичні знання для освоєння теоретичних основ і практичного застосування методів аналізу, проектування технологічних параметрів і властивостей матеріалів.
13. Уміння застосовувати сучасні експериментальні методи для оцінки якості матеріалів в лабораторних умовах та в умовах виробництва.

Дозволяється використовувати інші компетентності відповідно до професійної галузі.

